

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 marca 2016 r.

Pozycja 140

POSTANOWIENIE

z dnia 25 lutego 2016 r.

Sygn. akt Ts 371/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres – przewodniczący i sprawozdawca
Marek Zubik
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 394² § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 78 i w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 listopada 2015 r. (data nadania) MKS Sp. z o.o. (dalej: skarżąca lub pozwana) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 394² § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) w zakresie, „w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie sprostowania niedokładności, błędów pisarskich albo rachunkowych lub innych oczywistych omyłek na mocy przepisu art. 350 kpc”, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 8 i w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Pełnomocnik skarżącej wniósł natomiast „o zwrot kosztów postępowania na rzecz skarżącej, w tym kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu, wskazując, iż koszty te nie zostały opłacone”.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Postanowieniem z marca 2013 r. Sąd Rejonowy w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) przyznał biegłemu sądowemu wynagrodzenie w wysokości 480,18 zł za sporządzenie opinii sądowej. Na to rozstrzygnięcie skarżąca wniosła zażalenie. Po wezwaniu jej do uiszczenia opłaty od tego środka odwoławczego wystąpiła ona z wnioskiem o zwolnienie z kosztów sądowych. Postanowieniem z kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek skarżącej. W postanowieniu z listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.), na skutek zażalenia

wniesionego przez skarżącą, „uchylił postanowienie z kwietnia 2013 r.”. Postanowieniem z listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w K. sprostował powyższe postanowienie w ten sposób, że wyrazy „uchylić postanowienie z kwietnia 2013 r.” zastąpił wyrazami „oddalić zażalenie”. Postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2013 r., wskazane przez skarżącą jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało jej – wraz z uzasadnieniem – doręczone 13 grudnia 2013 r.

W związku z tym orzeczeniem skarżąca 19 grudnia 2014 r. (data nadania) wniosła do Trybunału skargę konstytucyjną (sprawa Ts 358/14), w której – tak jak w skardze złożonej w niniejszej sprawie – wystąpiła o stwierdzenie, że art. 394² § 1 kpc jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 78 i w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Postępowanie w tej sprawie zostało zakończone wydaniem postanowienia z 22 kwietnia 2015 r. (doręzonego pełnomocnikowi skarżącej 4 maja 2015 r.) o nieuwzględnieniu zażalenia na postanowienie z 25 lutego 2015 r. o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu (OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 191).

W tym stanie rzeczy skarżąca 27 maja 2015 r. wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem z lipca 2015 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w T. ustanowił dla niej radcę prawnego z urzędu. Pismem z sierpnia 2015 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 13 sierpnia 2015 r., Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. wyznaczyła dla skarżącej pełnomocnika.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 4 grudnia 2015 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 11 grudnia 2015 r.) pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi przez: wskazanie ostatecznego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz udokumentowanie daty jego doręczenia (wraz z uzasadnieniem) skarżącej; doręczenie odpisu i czterech kopii tego orzeczenia oraz rozstrzygnięć potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej, o której mowa w art. 64 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.), a także kopii postanowienia sądu rejonowego o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu oraz decyzji organu radcowskiego wyznaczającego radcę prawnego na pełnomocnika z urzędu. Reprezentujący skarżącą radca prawny został wezwany również do podania daty wystąpienia przez skarżącą do sądu rejonowego z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz daty doręczenia pełnomocnikowi decyzji organu radcowskiego.

W piśmie wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 18 grudnia 2015 r. (data nadania) skarżąca wyjaśniła, że ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2013 r. o sprostowaniu postanowienia tegoż sądu z 5 listopada 2013 r. Nie doręczyła ona jednak ani odpisu, ani kopii tego orzeczenia ani też rozstrzygnięć go poprzedzających. Nie udokumentowała także daty doręczenia ostatecznego orzeczenia. Oświadczyła jedynie, że nie posiada tych dokumentów, ponieważ znajdują się one w aktach sprawy Ts 358/14. W związku z tym wniosła „o dołączenie do akt niniejszej sprawy ww. orzeczeń znajdujących się w aktach sprawy Ts 358/14, względnie o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy poprzez zobowiązanie Sądu Okręgowego w K. do przedłożenia Trybunałowi odpisów ww. orzeczeń”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 60 oraz art. 64-66 ustawy o TK z 2015 r. Skargom konstytucyjnym niespełniającym tych warunków, a także skargom, co do

których zaistniały okoliczności przewidziane w art. 77 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r., Trybunał odmawia nadania dalszego biegu.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Wspomniane zasady korzystania z tego środka ochrony wolności i praw precyzuje ustawa o TK z 2015 r. W myśl art. 64 tej ustawy skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, w terminie 3 miesięcy od doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

2.1. Jak wskazała skarżąca w piśmie procesowym z 18 grudnia 2015 r., orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a więc orzeczeniem, w którym sąd na podstawie zakwestionowanego w skardze art. 394² § 1 kpc orzekł ostatecznie o jej prawach wyrażonych w art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 78 i w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji, jest postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2013 r.

2.2. Trybunał zwraca uwagę na to, że odpis tego rozstrzygnięcia został skarżącej doręczony 13 grudnia 2013 r. W tym dniu rozpoczął zatem bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej. Ostatnim dniem biegu tego terminu był więc 13 marca 2014 r. Skarżąca złożyła skargę konstytucyjną dopiero 13 listopada 2015 r., a zatem przekroczyła, określony w art. 64 ustawy o TK z 2015 r., termin do jej wniesienia.

2.3. W związku z powyższym należy również wskazać, że wystąpienie przez skarżącą 27 maja 2015 r. do sądu z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu było bezprzedmiotowe, nastąpiło bowiem po upływie terminu do wniesienia skargi. Trzeba przy tym zauważyć, że wniosek skarżącej – a zatem i wydane przez sąd postanowienie – dotyczył ustanowienia pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Trybunału z 22 kwietnia 2015 r. (sprawa Ts 358/14), a nie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2013 r.

2.4. Wniesienie skargi z naruszeniem art. 64 ustawy o TK z 2015 r. skutkuje stwierdzeniem niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Okoliczność ta jest – w myśl art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK z 2015 r. – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

3. Z tego samego powodu należałoby odmówić nadania dalszego biegu skardze, jeśli by przyjąć, że ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest postanowienie Trybunału z 22 kwietnia 2015 r. (tj. rozstrzygnięcie, w związku z którym skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu).

3.1. Trybunał przypomina, że wystąpienie do sądu z wnioskiem, o którym mowa w art. 66 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r., nie przerywa biegu terminu do wniesienia skargi, a jedynie go wstrzymuje (art. 66 ust. 4 ustawy o TK z 2015 r., zob. także na tle poprzednio obowiązującej ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r., postanowienie TK z 21 marca 2013 r., SK 32/12, OTK ZU nr 3/A/2013, poz. 37). Wznowienie biegu tego terminu następuje pierwszego dnia po dniu

doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go na pełnomocnika skarżącego (art. 66 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r.). Złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu powoduje także zmianę sposobu obliczania terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (zob. na tle ustawy o TK z 1997 r. postanowienie TK z 5 października 2012 r., Ts 163/12, OTK ZU nr 3/B/2013, poz. 263). Trybunał zwraca uwagę na to, że z powodu braku odrębnej regulacji zawartej w ustawie o TK z 2015 r. termin, o którym mowa w art. 64 tej ustawy, powinno się obliczyć na podstawie unormowań zawartych w kpc, a w myśl odesłania wynikającego z art. 165 § 1 kpc – według przepisów prawa cywilnego. Zgodnie zaś z art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2014.121, ze zm.), jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, za miesiąc przyjmuje się 30 dni. W związku z tym z chwilą złożenia we właściwym sądzie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu trzymiesięczny termin do wniesienia skargi traktuje się tak, jakby od samego początku był on terminem 90-dniowym.

3.2. Jeśliby więc uznać, że ostatecznym orzeczeniem w rozpatrywanej sprawie jest postanowienie Trybunału z 22 kwietnia 2015 r., to oznaczałoby to, że wniesienie skargi konstytucyjnej 13 listopada 2015 r. nastąpiło także z przekroczeniem terminu określonego w art. 64 ustawy o TK z 2015 r. Należy bowiem zauważyć, że od doręczenia skarżącej tego postanowienia do wystąpienia przez nią z wnioskiem do sądu rejonowego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu upłynęły 23 dni, natomiast od dnia doręczenia jej pełnomocnikowi zarządzenia wyznaczającego go na obrońcę z urzędu do złożenia skargi – 92 dni (18 w sierpniu, 30 we wrześniu, 31 w październiku i 13 w listopadzie). A zatem od dnia doręczenia skarżącej postanowienia Trybunału z 22 kwietnia 2015 r. do dnia wniesienia przez nią skargi (nie licząc okresu ewentualnego zawieszenia) upłynęło 115 dni.

4. Trybunał podkreśla przy tym, że postanowienie to nie zostało wydane na podstawie zakwestionowanego w skardze art. 394² § 1 kpc, Trybunał nie orzekał bowiem o tym, czy przepis ten daje podstawy „do zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie sprostowania niedokładności, błędów pisarskich albo rachunkowych lub innych oczywistych omyłek na mocy przepisu art. 350 kpc”.

5. Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza, że skarżąca nie uzupełniła w terminie braków formalnych skargi.

5.1. Zarządzeniem z 4 grudnia 2015 r. skarżąca została wezwana m.in. do doręczenia odpisu i czterech kopii ostatecznego orzeczenia oraz rozstrzygnięć potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej. Skarżąca odniosła się do zarządzenia w piśmie z 18 grudnia 2015 r., ale nie dołączyła do niego odpisu i kopii wskazanych orzeczeń, ponieważ – jak oświadczyła – znajdują się one w aktach sprawy Ts 358/14.

5.2. Trybunał przypomina, że postępowanie dotyczące skargi konstytucyjnej w sprawie Ts 358/14 zostało zakończone 22 kwietnia 2015 r. W tym dniu przewodniczący składu orzekającego zarządził, po pierwsze, by przesłać pełnomocnikowi skarżącej odpis postanowienia o nieuwzględnieniu zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej; po drugie, by zwrócić pełnomocnikowi skarżącej nadesłane załączniki, pozostawiając ich odpisy w aktach. Odpis postanowienia Trybunału oraz załączniki, w tym te, o których mowa w zarządzeniu przewodniczącego z 4 grudnia 2015 r., zostały doręczone pełnomocnikowi skarżącej 4 maja 2015 r. Jeśli jednak skarżąca nie była w posiadaniu tych dokumentów, to powinna mieć na uwadze to, że w obowiązującym stanie prawnym istnieją

instrumenty umożliwiające dokonanie czynności procesowych w innym terminie, po ustaniu przyczyny niepozwalającej na ich przeprowadzenie. Artykuł 168 § 1 kpc określa przesłanki przywrócenia terminów procesowych, w tym terminu określonego w art. 77 ust. 2 ustawy o TK z 2015 r. Przesłankami tymi są brak winy strony w uchybieniu terminowi i powstanie w wyniku tego uchybienia ujemnych dla strony skutków procesowych. Skarżąca mogła zatem uzupełnić braki w innym terminie i jednocześnie – na podstawie art. 169 § 1 kpc – złożyć wniosek o przywrócenie terminu do ich uzupełnienia (zob. na tle ustawy o TK z 1997 r. postanowienie TK z 16 października 2002 r., Ts 170/01, OTK ZU nr 4/B/2002, poz. 265 oraz 4 czerwca 2012 r., Ts 71/11, OTK ZU nr 4/B/2012, poz. 369), ale tego nie zrobiła.

Okoliczność ta jest – w myśl art. 77 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r. – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.